

Dönem Başkanı

Prof. Dr. Elif Dağlı
Türk Toraks Derneği

SSUK BİLEŞENLERİ

Aile ve Sosyal Araştırma Genel Müdürlüğü
Ankara Madde Bağımlılığı Araştırma Tedavi ve Eğitim Merkezi
Ankara Eczacı Odası
Atatürk Sanatoryumu
Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İSGÜM
Çankaya Belediyesi
Diyanet İşleri Başkanlığı
DSÖ Türkiye Temsilciliği
Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
Halk Sağlığı Uzmanları Der.
Kamu İşletmeciliğini Geliştirme Merkezi
Kültür ve Turizm Bakanlığı
Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi
Milli Eğitim Bakanlığı
Milli Eğitim Sağlık Eğitim Vakfı
Pratisyen Hekimlik Derneği
Sağlığı Geliştirme ve Sigara ile Mücadele Derneği
SB Kanserle Savaş Dairesi Başkanlığı
SB TSHGM Bulaşıcı Olmayan Hastalıklar ve Kronik Durumlar Daire Başkanlığı
SB TSHGM Ruh Sağlığı Daire Başkanlığı
SB TSHGM Tütün ve Bağımlılık Yapıcı Maddelerle Mücadele Daire Başkanlığı
SB Tedavi Hizmetleri Genel Müdürlüğü
Temiz Nefes Sigarasız Yaşam Derneği
TMMOB Ziraat Müh. Odası
Turizm ve Çevre Gazetecileri Derneği
Tüketici Hakları Derneği
Türk Akciğer Kanseri Der.
Türk Dişhekimleri Birliği
Türk Geriatri Derneği
Türk Hemşireler Derneği
Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumu
Türk Kardiyoloji Derneği
Türk KBB-BBC Derneği
Türk KBB-BBC Vakfı
Türk Pediatri Kurumu
Türk Tabipleri Birliği
Türk Toraks Derneği
Türkiye Aile Hekimleri Uzmanlık Derneği
Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu
Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Derneği
Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı
Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu
Türkiye Otel Lokanta Dinlenme Yerleri İşçileri Sendikası
Türkiye Yeşilay Cemiyeti
Türkiye Ziraatçılar Derneği
Tütün Ekspertleri Derneği
Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu
Tütünsüz Yaşam Derneği

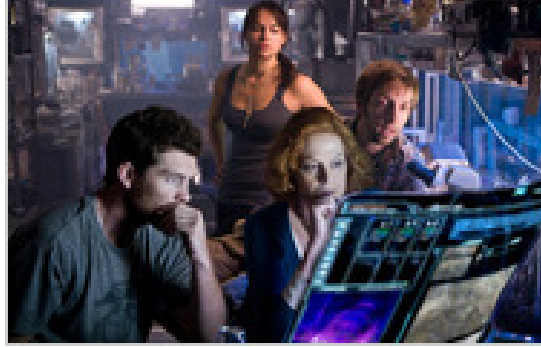
Genel Merkez

Türk Toraks Derneği
Turan Güneş Bulvarı
Koyunlu Sitesi No: 175/19
Oran/Ankara

Tel : 0312 490 40 50
Faks : 0312 490 41 42

toraks@toraks.org.tr

AVATAR ve SİGARA

James Cameron'un son filmi Avatar dünya genelinde yaklaşık 2 milyar dolar gelir elde ederek gişe rekoru kırarken, filmin siyasi ve teolojik mesajları tartışılmaya devam ediyor. Ancak, Amerika'da en fazla gürültü koparan unsur Sigourney Weaver'in oynadığı karakterin sigara içiyor olması. Amerika'da sigara karşıtı gruplar filmi bir halk sağlığı tehdidi olarak adlandırdı, sigara içilen sahneleri olan diğer filmlerde olduğu gibi "kara akciğer" ödülü verdi. Onlara göre sorun şu: Avatar PG-13 ratingli, yani çocuklar ve gençler için yapılmış bir film ve Amerika'da ve dünyada milyonlarca çocuk bilet almaya sinema salonlarına koşuyor.

Eleştirilere yanıt veren Cameron önemli olanın Weaver'in oynadığı bilim kadını karakterinin sigara içmesi olmadığını, bu karakterin gençler için 'özenilecek bir rol modeli' olarak yaratılmadığını ifade etti. Cameron, "O kaba biri, küfür ediyor, içki içiyor, sigara içiyor. Kendi insan bedenini umursamadığını da göstermek istedik. Bu da yine gerçek dünyamızda internette ve video oyunlarında avatarlarının içinde yaşayan insanlara olumsuz bir gönderme. Bir filmde kimsenin sigara içmemesi türünden dogmatik fikirlere inanmıyorum. Filmler gerçekleri yansıtmalı," şeklinde açıklama yaptı.

Cameron'a yanıt Kaliforniya Üniversitesi, San Francisco'nun Tütün Kontrolü Araştırma ve Eğitim Merkezi Direktörü Stanton A. Glantz'tan geldi. Glantz'ın beyaz perdede içilen sigaranın gençlerin sigara kullanımını arttırdığına ilişkin güçlü bilimsel kanıtlardan söz ettiği saygın tıp dergilerinde yayınlanmış çok sayıda makalesi bulunuyor. Glantz aynı zamanda Smokefree Movies (Sigarasız Filmler) isimli girişimin önderliği yapıyor. Söz konusu girişim filmlerde sigara imgelerinin rating sistemine dahil edilmesini, böylece sigara imgesi taşıyan filmlerin gençlere satılmasının önüne geçilmesini savunuyor. Sigourney Weaver karakteri için Glantz, "bu kişi sanki su kaynağına bir avuç plütonyum atan birine benziyor," dedi. Filmde çevre bilimcisi karakteri oynayan Weaver bir yandan sigarasını zevkle tütürüyor, bir yandan da 22'inci yüzyılda Pandora gezegenini kurtarmak için çalışıyor.

Cameron'un yaptığı açıklama üzerine, 13 Ocak'ta CBC'de konu hakkında yayınlanan bir radyo söyleşisine katılan Glantz, "Cameron da ya ahlaksız ya da aptal olmalı. Çünkü eğer tütün şirketlerinin 1920'lerden beri Hollywood ile anlaşarak filmlere para akıtmalarının bir parçası olarak tütün şirketleri ile bir anlaşma yaptıysa buna ahlaksızlık demek gerekir. Yok, anlaşma yapmadan sigara şirketlerine 50 milyon dolarlık reklamı bedavadan veriyse o zaman aptal olarak nitelenmekten başka çare yok. Sigourney Weaver karakterine ilişkin Cameron'un söyledikleri de saçmalıktan başka bir şey değil. Bu film bir kurgu dünyada geçen fantezi bir hikaye. Ben çok sayıda bilim insanı tanıyorum. Kendim de bilimciyim. Bir sürü de çevre bilimcisi biliyorum. Bir teki bile sigara içmiyor. Olumsuz bir karakter yaratmak için 22'inci yüzyılda sigara içen bir bilim insanı yaratmak sadece saçmalık. Eğer James Cameron Sigourney Weaver'a illa ki sigara içirmek istiyorsa, bence bunu yapabilmeli, ancak filmi R rating almalı, yani çocuklar için tasarlanmış bir film olmamalı. Bütün söylediğimiz bu."

Dünya Sağlık Örgütü, hükümetlerden "tüm film medyasında sigara imgelerinin katı biçimde kısıtlanmasını" talep ediyor. Glantz o kadar ileriye gitmiyor. Hükümetlerin kısıtlayıcı yasal düzenleme yapmaları yerine, film endüstrisinin kendini denetlemesini ve sigaralı görüntü içeren filmlerin R ratingi alması şeklinde bir toplumsal farkındalık yaratılmasını savunuyor. Glantz söz konusu halk sağlığı tehdidi ile başa çıkma konusunda, sansürcülük yerine bilgilenebilirliği ön plana çıkartarak Amerikalıların daha kolay sindirebilecekleri bir çözüm önerisinde bulunuyor.

Glantz özetle, "Eğer bir yapımcı sanatsal veya ticari nedenlerle filminde sigara imgesi kullanmak istiyorsa, varsın kullansın, ancak nasıl şiddet, cinsellik, uyuşturucu kullanımı veya küfürlü dil içeren filmler R ratingi alıyorsa, bu film de R ratingi alsın, film çocuklar ve gençlere satılmasın," diyor, bu kapsamda "sadece Winston Churchill gibi tarihi karakterler ile sigaranın sağlık etkilerini gerçekten gösteren sahnelerin" istisna olarak kabul edilebileceğini belirtiyor ve şöyle devam ediyor: "Eğer rating kurulu çocuklarımızı uyuşturucu kullanma veya hızlı araba kullanmaya karşı korumak için ebeveynlere tavsiyede bulunuyorsa, neden çocuklarımızı her yıl yüz binlerce insanı bağımlı yapan, hasta eden ve öldüren ölümcül bir ürüne karşı özellikle korumayalım?" Tütün şirketlerinin filmlerde ürün yerleştirmek için harcadıkları milyonlarca doların film endüstrisinde işleri sigaranın lehine çevirdiği dikkate alındığında, Glantz'ın argümanı daha da fazla geçerlilik kazanıyor.

Sigara şirketlerinin sözcülüğünü yapan gruplar ise sigaralı filmlerin R ratingi almasının sanatsal özgürlüğe darbe indireceğini ve kapitalizme ket vuracağını söylüyorlar, "sırada alkol ve araba takip sahneleri mi var?" diye soruyorlar. Amerikan medyasındaki tartışmalara bakıldığında liberallerin bu eleştirilerinin bilim dünyasından gelen kesin kanıtlar karşısında tutunamadığı gözlemleniyor. Sigara şirketlerinin de bu bilimsel kanıtları çok iyi anlamış olmaları nedeniyle, film yapımcılarıyla anlaşarak yüzlerce filmde ürün yerleştirme yöntemiyle reklam yapmış olduklarının mahkemelerce el konular belgelerle kanıtlanmış olması da bu tartışmada belirleyici rol oynuyor.

Sakarya Üniversitesi Tütün Kontrolü koordinasyon Kurulu Başkanı Dr Pınar Pazarlı AVATAR filminde sigaranın reklamı ile ilişkili facebook'da tartışma başlatmış ve diyor ki: "Filmde, günümüzden iki yüz yıl sonra, insanlık bilimin doruğuna ulaşmışken, hala sigara olacakmış ve hatta; bir bilim kadını tarafından hem de kapalı alanlarda ve laboratuvarlarda içilebilecekmiş gibi bir izlenim yaratılmaya çalışılmış. Bugünkü bilimsel veriler ışığında; dünyada tamamen dumansız kapalı alanlar yaratmak çabası hakimken ve sigara içimi konusunda önemli bir değişim rüzgarı başlamışken, sizce bu bir tesadüf mü? Bence değil. Sohbetlerim sırasında bu durumdan bahsettiğim neredeyse hemen herkesin Sigourney Weaver'ın sigaralı sahnesini net olarak hatırlaması oldukça enteresan... Bu hem sevindirici hem de üzücü bir durum. Sevindirici bir durum çünkü sigara içmenin "normalize edilmiş bir davranış" olması durumu artık değiştiriyor, beyinler artık o sahne içinde birinin sigara içiyor olmasını anormal ya da farklı bir durum olarak algılıyor ve dikkatlerini çekiyor. Ayrıca bu sahne, filmin bütün akışı içinde o kadar göze batıyor ve o kadar rahatsız ediyor ki, bu durum bana sigara endüstrisinin ürün yerleştirme tekniklerinde beceriksizleştiğini düşündürüyor. Ama yine de; sigara içiciliği yani nikotin bağımlılığı; pek çok genç ve çocuğun bilinçaltına, hala bu tür görüntülerle bilinçli olarak bulaştırılıyor..."